بسم الله الرحمن الرحيم

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު

ދިވެހިރާއްޖެ

ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތުގެ ޚުލާޞާ

- **ޝަރީޢަތު ނަންބަރު:** 2019/HC-A/119
- **އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް:**

* ނަން: ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް

* ދާއިމީ އެޑްރެސް: ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް

* މިހާރުގެ އެޑްރެސް: ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް

- **އިސްތިއުނާފު ހުށަހެޅުނު ފަރާތް:**

* ނަން: އަޙްމަދު ޝިނާޒް * އައިޑީ ކާޑު ނަންބަރު: A225544

* ދާއިމީ އެޑްރެސް: ހުދުވަސް / ގއ.ދާންދޫ

* މިހާރުގެ އެޑްރެސް: ގ. ރޯސަންރިއާ / ސ.ފޭދޫ

- **ޝަރީޢަތަށް ހުށަހެޅުނު ތާރީޚު:** 30 ޖުމާދަލްއޫލާ 1440 / 05 ފެބްރުއަރީ 2018
- **ހުކުމް ތާރީޚު:** 17 ރަޖަބު 1440 / 24 މާރިޗު 2019
- **އިސްތިއުނާފުކުރި ނިންމުން ކޯޓު އަދަދު:** 145-J/MA/2019/69

* ނިންމި ކޯޓު: ޖުވެނައިލް ކޯޓު

* މައްސަލައިގެ ބާވަތް: ކޯޓު އަމުރު

* ނިންމި ތާރީޚު: 14 ޖަނަވަރީ 2019

- **މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:**

އިސްފަނޑިޔާރު ޝުޖާޢު އުސްމާން ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިސަލް ފަނޑިޔާރު ހުސައިން ޝަހީދު

(ރިޔާސަތު)

• ދައުވާގެ ހުލާސާ:

މިއީ، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2019/69 ކޯޓު އަމުރު އެ ކޯޓުން ނެރުއްވާފައިވަނީ ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފުކަމަށް ބުނެ އެ އަމުރު އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް އެދި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހެޅުމުން ބެލިފައިވާ ޤަޟިއްޔާއެކެވެ.

މިޤަޟިއްޔާގައި ދައުވާ ރައްދުވާ ފަރާތަކީ ލ.މާމެންދޫ / [illegible] އަޙްމަދު އިސްޙާޤުއެވެ.

• ފާހަގަކުރެވުނު ނުކުތާތައް:

01- ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2019/69 ކޯޓު އަމުރަށް ބަލާއިރު، އެ އަމުރަކީ، ލ.މާމެންދޫ / [illegible] އަޙްމަދު އިސްޙާޤުގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ ތޫނު ހަތިޔާރުން މާރާމާރީ ހިންގުމުގެ މައްސަލައިގައި [illegible] [illegible] [illegible] ނެތްކަމަށް ބުނެ މީހާގެ [illegible] ޙާލަތަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

02- ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2019/69 ކޯޓު އަމުރު އެ ކޯޓުން ނެރުއްވާފައިވަނީ ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފުކަމަށް ބުނެ އެ އަމުރު އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް އެދި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ފަރާތުން 3 (ތިނެއް) ނުކުތާ [illegible] [illegible] [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

- ފުރަތަމަ ނުކުތާއަކީ، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2019/69 ކޯޓު އަމުރަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާއި ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 59 ވަނަ މާއްދާ އާއި 60 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފަށް ނެރުއްވިފައިވާ އަމުރެއްކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާ ނުކުތާ.

- ދެވަނަ ނުކުތާއަކީ، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2019/69 ކޯޓު އަމުރަކީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2010 (ބަނދޫކާއި ނުރައްކާތެރި ހަތިޔާރާއި ތޫނު އެއްޗެހި ގެންގުޅުން މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނު) ގެ 12 ވަނަ މާއްދާއާއި 16 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފަށް ނެރުއްވިފައިވާ އަމުރެއްކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާ ނުކުތާ.

- ތިންވަނަ ނުކުތާއަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 143 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) ގައި "މަތީ މަރުޙަލާ ކޯޓުތަކުން ނިންމާ ނިންމުންތަކަށް އެއަށްވުރެ ދަށު މަރުޙަލާގެ ކޯޓުތަކުން ތަބާވާންވާނެ" ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާއިރު، އެ އުސޫލަށް ޚިލާފަށް [illegible] އަމުރު ނެރުއްވާފައިވާކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާ ނުކުތާ.

.03 ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2019/69 ކޯޓު އަމުރާއި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުން އެ އަމުރު އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާތަކާއި އެ ނުކުތާތަކާއި ގުޅިގެން ދެ ފަރާތުން ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާގައި ދައްކާފައިވާ ވާހަކަތަކާއި މައްސަލައާއި ގުޅުންހުރި ލިޔެކިޔުންތަކާއި، މައްސަލައާއި ގުޅުންހުރި ޤާނޫނުތަކާއި ޤަވާޢިދުތަކަށް ބަލާއިރު، އަންނަނިވި ކަންތައްތައް ޝަރީޢަތަށް ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

(ހ) ފުރަތަމަ ބަޔާނާ: އިސްތިއުނާފުކުރުމުގައިވާ ކުރިމަރުހަލާ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2019/69 ކޯޓު އަމުރަށް ބަލާއިރު، އެ ކޯޓު އަމުރަކީ [illegible] / ނުވަތަ [illegible] އިޖުރާއަތުގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ މީހުން [illegible] [illegible] [illegible] ބަންދުގައި ބަހައްޓަން ނިންމާފައިވާ ކަމެއް ނޫން [illegible] ހިނދު، އެކަމުގެ ނިޔާވައިލާ [illegible] [illegible] ކުރުމާއި [illegible] ނިންމުމެއްކަމަށް ފެނިގެންނުދާތީ.

(ށ) ދެވަނަ ބަޔާނާ: ކުށުގެ ތުހުމަތުގައިވާ މީހެއްގެ ބަންދާއިމެދު ގޮތެއް ނިންމުމުގައި ފަސޭހައިން ބަލައިގަތުމަށް ސަބަބެއް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާއާއި ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާތީއާއި، އެ ސަބަބުތަކުގެ ތެރެއިން ސަބަބަކާއި ގުޅުވައި އެއްވެސް މީހަކާމެދު ބަންދުގެ އަމުރެއް ނެރެވޭނީ ކުށުގެ ތުހުމަތު އޮތުމަށް ބަންދުގައި ބަހައްޓައިގެން ނުވާނަމަ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރެވިފައިވާތީ،

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާއާއި އެއްގޮތަށް މީހަކު ބަންދުކުރުމުގައި ތުހުމަތު ކުރެވޭ ކުށް ސާބިތުކުރުމަށް ކާފީވާ ހެކިބަލިގެ އިތުރުން، ތުހުމަތުކުރެވޭ ކުށުގެ ނަތީޖާއަކީ ހަމައެކަނި ބަންދު ކުރުމުގެ ކުރިން އެކުލަވާލެވޭ ކަމެއްކަމުގައި ހަމަ ބަންދުކުރުމަށް ކޯޓުން ބެލިފައިވުމާއި، ކުރުމުގެ ކުރިން ކޯޓަށް ހުށަހެޅުމަށް ދެން ކުރަން ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އުސޫލުތަކާއި ޚިލާފަށް އެކަމަކު ބަންދުގައި ހުރުމަށް ކުރަންޖެހުނުކަމަށް ފާހަގަކުރެވޭ ކަމާއި، އަދި ހުކުމްކުރާ ކުރުމަށް ފަހު ތުހުމަތު ހައްޔަރުކުރާ ކަމާއި ޚިލާފުވެގެން ސަބަބެއް ނުފެނޭ ހާލަތެއްގައި ކުރެވޭ ބަންދަކީ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2010/SC-A/19 ފަތުވާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުން ޤާނޫނީ އަސާސެއް ނެތް ބަންދެކެވެ.

ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ހައްޔަރުކުރެވޭ މީހުންގެ ބަންދާއިމެދު ގޮތެއް ނިންމުމަށްޓަކައި ފަނޑިޔާރުންގެ ކުރިމައްޗަށް ހާޒިރުކުރުމުން އޭނާގެ ބަންދާއިމެދު 4 ގޮތަކަށް ނިންމިދާނެކަން ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަށް ބެލުމުން އެނގޭކަމާއި، ބަޔާންވެދިޔަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ 4 ގޮތަކީ

1- އެއީ ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމުގެ އަމުރެއް ނެރެދިނުން

2- އެއްވެސް ޝަރުޠެއް ނެތި ދޫކޮށްލުން

3- އެއީ ކަފާލަތުގެ ދަށުން ދޫކޮށްލުން

4- އެއީ ޝަރުޠުތަކާއިއެކު ބަންދުން ދޫކޮށްލުން

ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައިވާ މީހާގެ ބަންދާއިމެދު ގޮތެއް ނިންމުމަށް ހުށަހެޅުމުން އޭނާގެ ބަންދާއި މެދު އިސްވެ ބަޔާންވެދިޔަ ގޮތްތަކުގެ ތެރެއިން ގޮތަކަށް ނިންމުމުގައި އެމީހެއްގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ ކުށުގެ ބާވަތަކާއި، ކުށުގެ ކުޑަ ބޮޑުމިނާއި، ކުށް ކޮށްފައިވާ ޙާލަތަކާއި، ކުށްކުރުމުގައި އަނިޔާވެރިކަން ހިމެނުން ނަމަ އެކަމަކާއި، އޭނާއާ ދެކޮޅަށް ހުށަހެޅިފައިވާ ހެކީގެ ބުރަދަނާއި، އޭނާގެ ކުށުގެ ރެކޯޑާއި، ކޯޓަށް ޙާޟިރުވުމުގައި ދައްކާފައިވާ ގޮތަށް ރިޢާޔަތްކުރަންވާނެކަން ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 59 ވަނަ މާއްދާއިން އެނގޭކަމާއި،

ކުށުގެ ތުހުމަތުގައި ހައްޔަރުކުރެވިފައިވާ މީހާގެ ބަންދާމެދު ގޮތެއް ނިންމުމުގައި، އޭނާއަށް ނިސްބަތްކުރެވޭ ކުށް ކުރިކަމަށް ދޭހަވާ ހެކި ހުރިކަމާއި، އޭނާ ބަންދުން ދޫކޮށްލައިފިނަމަ އެ މައްސަލައިގެ ހެކި ގެއްލުވާލުމަށް ނުވަތަ ހެކިވެރިންނަށް ނުފޫޒު ފޯރުވުމަށް މަސައްކަތްކުރާނެ ކަމަށް ބެލެވޭނަމަ، ނުވަތަ ކުށެއް ކުރާނެކަމަށް ބެލެވޭނަމަ، ނުވަތަ މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތަށް ނުރައްކާވާނެކަމަށް ބެލެވޭނަމަ، ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް ހުކުމްކުރެވިދާނެކަން، އޭނާގެ

މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ ކުށުގެ މައްސަލައިގެ ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން އޭނާ ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް ފަނޑިޔާރުގެ މައްޗަށް [illegible]ކޮށްފައިވާކަން ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އިން އެނގެން އޮންނަކަމަށެވެ.

(ނ) [illegible] / [illegible] އަހްމަދު [illegible] ބަންދުކުރެވިފައިވަނީ 2018 ނޮވެމްބަރު 13 ވަނަ ދުވަހުގެ ހެނދުނުގެ ވަގުތެއްގައި [illegible] މައްސަލާގައި [illegible] ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MF/2019/69 "ބަންދާމެދު ގޮތެއް ނިންމުމަށް އެދި ހުށަހެޅި ފޯމު" އިން އެނގެންއޮންނަކަމާއި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަށް ބަލާއިރު، ކޯޓުން ކަނޑައަޅާ ޝަރުތުތަކާއެކު ބަންދުން ދޫކުރުމުގެ އިމްތިޔާޒު [illegible] މާއްދާގެ (ނ) [illegible] 2017/HC-A/247 [illegible]

[illegible] 16 [illegible] ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) [illegible]

މައްސަލައިގެ ބާވަތާއި އެ މައްސަލަ ހިނގާފައިވާ ގޮތުގެ މައްޗަށާއި އެކަމުގެ ނުރައްކާތެރިކަމުގެ މައްޗަށް ބަލާއިރު، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ހާލަތްތަކުގެ ތެރެއިން ހާލަތެއް ވުޖޫދުގައިވާނަމަ، ތަޙުޤީޤުގެ މަރުޙަލާއި ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާ ނިމެންދެން [illegible] [illegible] [illegible] ބަންދުކުރެވިދާނެކަން އެނގޭކަމުގައެވެ،

ނަމަވެސް ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ބަންދުކުރެވޭ ފަރާތަކީ އެ ފަރާތުގެ މައްޗަށް ކުށް ސާބިތުވެފައިވާ ފަރާތެއްކަމަށް ނުވެފައި، ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނުން ބަލާއިރުވެސް [illegible] ފަރާތެއްގެ ސިއްޙީ ޙާލަތަށް [illegible] ޖަލުގައި ބަންދުގައި ބަހައްޓައިގެން [illegible] [illegible] [illegible]، އެ ގޮތުން، ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ބަންދުކުރެވޭ ފަރާތުގެ ސިއްޙީ ޙާލަތު ހުރިގޮތުން ޖަލުގައި ބަންދުގައި ހުރުމުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެ ފަރާތުގެ ޙަޔާތަށް ނުވަތަ ސިއްޙަތަށް ބޮޑު ގެއްލުމެއް ލިބިދާނެކަމަށް [illegible] [illegible]، ނުވަތަ ބަންދުގައި ޖަލުގައި [illegible] [illegible] ޖަލުގައި ބަހައްޓައިފިނަމަ [illegible] [illegible] [illegible] އެ [illegible] [illegible] [illegible] ނުވަތަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަދި [illegible] ބަންދުން [illegible] [illegible] 2018/HC-A/208 ގެ ޤަޟިއްޔާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމަށެވެ،

ހުށަހެޅިފައިވާ މައްސަލާގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މި މައްސަލާގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ފާރިސާއަށް ބަލާއިރު، އަޅުގަނޑު އިއްތިފާޤު ހުރިހާ ނިންމުންތަކުގައި އަދި ހުކުމް އެއްގޮތްވާނެ ކަމަށް ޤަބޫލުކުރެވެނީ ބަދަލުގެނެވިފައިވާ ގޮތުން މި މަސައްކަތް ރޭގަ ފަރާތްތަކުގެ ދެމެހެއްޓިގެންދާނެ ކަމަށް ފާހަގަކޮށްލަމެވެ.

(ނ) ހަމައެހެންމެ، ޖިނާއީ އިޖްރާއާތުގެ ޤާނޫނުގެ ބަލާއިރު، ބަލައިގަތުމުގެ މަރުހަލާގައި ސަރަހައްދުގެ މަރުހަލާގައި ފާހަގަކޮށްފައިވާ ގޮތަށް މުޢާމަލާތުގެ ތެރޭގައި ނިންމުންތަކަށް ބަލާއިރު ކޯޓުގެ ހުރިހާ ގޮތްތަކެއް ބަލަހައްޓާފައިވާ ގޮތުން ސަރަހައްދު ނިންމުމުގެ ބާރު ހުރުމާއެކު އަދާކުރަމުންދާ މަސައްކަތަށް ބަލާއިރު ސަރަހައްދުގެ އަރިހުން ދޭކޮށްދިނުމުގެ ކޯޓުން ފާހަގަކޮށްފައިވާ ގޮތަށް ފާހަގަކޮށްލަމެވެ. މުޢާމަލާތުގެ ގޮތުގައި މަސައްކަތް ނިންމުމަށް ޤާނޫނުގެ ކުރިއަށްގެންދާ އިތުރު ކަމެއް ހިނގާފައިވާ އެނގޭގޮތަށް ގެންގޮސްފައިވާތީއާއި، އެއްބަސްވުމާ ހިލާފަށް މަސައްކަތް ކުރިއަށްގެންދާ ކުރިއަށް ފާހަގަކޮށްފައިވާ އިތުރު ބަދަލުތަކެއް ކުރުމުގެ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2019/69 ކޯޓު އަމުރަށް ބަލާއިރު ގެންދިޔުމުގެ ހުއްދަ ދީފައިވަނީ، ނަމަވެސް އަޅުގަނޑު އިއްޔާގެ މަސައްކަތް ބަދަލުކުރުމަށް ކުރިއަށްގެންދާ މަސައްކަތަކަށް ކުރިއަށްގެންދާ ކޯޓުން ހުށަހެޅި ސަރަހައްދުގައި އޮތް މަސައްކަތެއް ކޮށްދީފައި، އެ މަސައްކަތުގައި އަދާކުރި އިއްޔާގެ ބަލާއިރު ބާރު ނިންމުމުގެ ކަމެއް އަމަސައްކަތް ބަލާ ކޯޓުން، އަމަސައްކަތް ބަލާ ފާހަގަކޮށްފައިވާތީއާއި، އެކަންކަމުން، އަދާކުރި އިއްޔާ ބަރުގައި ބަދަލުގެނެވިދާނެ ގޮތް ފާހަގަކޮށް ގެނެސްދިނުމުގެ އިޚްތިޔާރު ކުރިއަށް ކޯޓުން ކުރިއަށްގެންދިޔަ، އިސްލާ ފާހަގަ ކުރިއަށްދާނަމަ ކުރިއަށްގެންދާ ގޮތުގައި ބާރު ކުރިއަށްގެންދަން ޖެހޭނެ ކަމަށްވެއެވެ.

• ޙުކުމް:

ދެންފަހެ ބަޔާންވެދިޔަ ސަބަބުތައް އެހެން ކުރުމުން، ކުރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2019/69 ކޯޓު އަމުރުގައި އަޙްމަދު އިނާޒު [illegible] [illegible] [illegible] ނިންމަވާފައިވާ ނިންމުން ބާޠިލުކޮށް، އަޙްމަދު އިނާޒުގެ [illegible] ޙުކުމްކުރީމެވެ.